

Spelmansfamiljen Öst har fina traditioner Folkmusik populär i modern tappning

Talar man om familjen Öst från Bollnäs så tänker några på "Fiolen min" och Jon Erik Öst, 82 år, andra på riks- och skansenspelmannen Erik, 63 år, flera på Anna, 57 år, folksmusikens grand old lady som kom i topp med Nicolina och nu basar för "Anna and the kids" eller på Family Four. Alla är östar och vårdar gammal folkmusik som de gärna återger i en tappning som passar nutidens publik.

Det började för många år sedan. Ingen vet väl riktigt vem i släkten Öst som först hanterade något musikinstrument men Jon Erik, 82 år, med "Fiolen min" hade goda läromästare i sina föräldrar.

Hans fru Eda är fortfarande duktig i att hantera piano-klavaturen. Det får nog sägas att hon i första hand hade tålmod att lära sina fem ungar de elementära grunderna i musiken.

Och nog lyckades hon med det. Riksspelman Erik håller till på Skansen. Karl är predikant och sångevangelist. Oskar spelar också och är gift med svenska mästarinna på dragspel Astrid Sjöström och Anna först som sist, stålmormor kallad, leder nu kvartetten "Anna and the kids".

Släkten Öst har alltid velat bevara de gamla folkvisorna, inte bara från Hälsingland utan från hela Sverige och även från andra länder. Visst arrangeras de flesta om för nuvarande generationer men det mesta av det gamla får vara kvar.

Konduktörer i kör

Hittills har det aldrig kommit ut någon bok om spelmannssläkten Öst från Hälsingland, men den kommer

inom en kanske inte alltför avlägsen framtid, avslöjar Anna Öst som turnerat i över 30 år.

— Det har alltid varit roligt. Publiken har varit underbar under de decennier som jag hängt med. Det söps värre förr men nog var det roligt ändå. Tänk när vi åkte tåg på turnéerna och började spela! Ibland hände det att även konduktörer och annan tågpersonal deltog i sången i kupéerna. Men publiken är mer krävande nu. Den fordrar mer än bara fiol och dragspel.

Folkmusiken är populär om den bara framförs i modern tappning. Det finns mängder av gamla melodier men alla lämpar sig inte att sjunga eller också är de för svåra att arrangera om, fortsätter fru Öst.

Falska ackordet

— Det mesta vi lärt oss kommer egentligen från mamma. Hon är 81 år nu.

Pappa var ofta ute och turnerade men när han var hemma hjälpte även han oss. En kväll avslutade han en polska med ett fyrstämmigt falskt ackord bara på skoj. När han väl lagt sig kunde han inte somna förrän han gått upp och spelat de rent.

En annan gång lovade pappa att Erik skulle få en krona för varje låt han lärde sig. Erik var tio år då. Det blev inte så många kronor — Erik lärde sig alltför snabbt och en krona var mycket pengar på den tiden.

Kvinnliga sånggrupper har det aldrig varit gott om i vårt land och det var det inte heller under 30-talet. När Anna Öst 1936 började med Hälsingflickorna blev det succé direkt.

Ända fram till 1942 höll gruppen ihop. Sedan var det dags för populära Spelmansflickorna som under många år roade i folkparkerna. De flesta låtarna arrangerade Anna själv.

— Jag glömmer aldrig när

vi efter kriget kom till Finland. Vi spelade för fyllda hus i fem veckor men det var inte det viktigaste för någon av oss. Det var i stället när vi på dagarna kunde underhålla på sjukhusen, berättar Anna Öst.

Ett barnsjukhus var fyllt med utmärklade och skadade barn. Vi måste vända ryggen mot barnen när vi spelade. Tårarna strömmade ned för våra kinder och det ville vi inte visa dem.

En annan gång då vi inte heller kunde hålla tårarna tillbaka var också på ett sjukhus. En gammal dam hade legat orörlig i sin säng i tre år och aldrig skrattat under den tiden.

När vi gick steg hon upp och log mot oss. Sedan vinkade hon i ett fönsetr. Personal och patienter bildade häck och sjöng Finlands nationalsång när vi gav oss av.

Stålmormor . . .

Talar man om Öst så är man också inne på Family Four med stålmormor Annas ungar Bernt och Inger samt kusinen Mona Thelme. Anna själv är dirigent för sina pojkar, Johnny som nu skriver melodierna och arangerar om folkvisor och Rolf samt Siv. I sommar blir det ett hundratal uppträdanden av de populära Östarna.

"Anna and the kids" kör liksom Family Four med scenprogram. Dansmusiken hinner man inte med under sommaren. På vintern kan det även bli litet av den varan.

En ny generation Öst är på väg. Bernts flickor Lena, 8 år, och Lili, 5 år, och Sivs sjuårige son Stig-Aage har redan visat sig musikaliska. Det lär väl inte dröja länge innan de för familjens traditioner vidare.

"Anna and the kids" som just startat turnerandet i folkparkerna. Här Anna omgiven av Johnny, Siv och Rolf.